

मान मंत्री.श्रीमती लानुनेन बाबरीया

**सामाजिक न्याय अने अधिकारीता,
महिला अने बाळ कल्याण
गुजरात राज्य, गांधीनगर**

जनेट रूपीय

वर्ष : २०२४-२५

માન.અધ્યક્ષશ્રી

સમાજનો એવો વર્ગ કે જે ખરા અર્થમાં **ભગવાન નારાયણના રૂપ સમાન છે એવા દરિદ્રનારાયણો, બાળકો, યુવાઓ, દિવ્યાંગો, પુદ્ગો અને મહિલાઓ** માટે મને સંવેદનશીલતા પૂર્વક કામ કરવા માટેની તક મળી છે જે માટે હું ઈશ્વરનો આભાર માનું છું.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

ભારત રત્ન ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર કહ્યું હતું કે **'કોઈ પણ સમાજનો ઉદ્દેશ્ય વ્યક્તિના વિકાસનો હોવો જોઈએ અને આર્થિક પછાત, નબળા વર્ગ વિકાસના મુખ્ય પ્રવાહમાં હોવા જોઈએ.'**

સ્વામી વિવેકાનંદે ભારત ભ્રમણ કરી વંચિતોની સ્થિતિનું વર્ણન કર્યું હતું તે સંવેદનાઓને મહાત્મા ગાંધી અને ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકરે વંચિતો પ્રત્યેની સંવેદનાને બંધારણમાં ઉજાગર કરી છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

એ જ રીતે આદરણીય વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીજી હંમેશા માને છે કે જન કલ્યાણ લક્ષી યોજનાઓનો પૂરેપૂરો અને ચુસ્ત અમલ થાય અને તેના મીઠા ફળ સમાજના વંચિત વર્ગો સુધી પહોંચે એટલે તો **વંચિતોનો વિકાસ** એવો ધ્યેય મંત્ર આદરણીય વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ આપેલો છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

“ ચલો જલાયે દિપ વહાં, જહાં અભી ભી અંધેરા હે ”

આ મંત્રને ભાજપ સરકારે સાકાર કરવા સમાજના છેવાડે રહેલા માનવી એ સરકારની અગ્રતામાં પ્રથમ આવે તેવી વંચિતોના વિકાસની આગવી આધારશિલા

ગુજરાતમાં મૂકી છે. ‘જ્યાં માનવી ત્યાં સુવિધા’ સાથે ‘અંત્યોદયથી સર્વોદયનો’ માર્ગ આલેખ્યો છે.

આપણી સરકાર ગરીબોને સમર્પિત સરકાર છે. જેથી ગરીબ કલ્યાણને કેન્દ્રમાં રાખીને ગરીબ-ગરીબીને પરાસ્ત કરે તેવા પ્રયાસો કરવામાં આવે છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

‘સૌનો સાથ, સૌનો વિકાસ, સૌનો વિશ્વાસ, સૌનો પ્રયાસ’ના મંત્રને અમે નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વમાં સાકાર કરી રહ્યા છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

સામાજિક સમરસતાએ કોઈપણ રાજ્યના વિકાસની પાયાની જરૂરીયાત છે. માન.વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વ હેઠળની કેન્દ્ર સરકાર સાથે મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલના નેતૃત્વ હેઠળની રાજ્ય સરકાર પંચિતોના વિકાસ માટે કાર્ય કરી રહી છે.આ માટે રાજ્ય સરકારે વિવિધ યોજનાઓ બનાવી છે .

માન.અધ્યક્ષશ્રી

ભારતના સર્વાંગી વિકાસ અને સમરસ સમાજની રચના માટે માન.નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ સમાજના ચાર વર્ગો –જ્ઞાન (GYAN) , ગરીબ, યુવા, અત્રદાતા અને નારીશક્તિના ઉત્કર્ષ પર ભાર મૂકેલ છે. સમાજના છેવાડે રહેલા માનવી એ સરકારની અગ્રતામાં પ્રથમ આવે તે પ્રતિબદ્ધતા સાથે હું આજે આપની સમક્ષ સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગ અને મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગની માંગણીઓ પરની ચર્ચા માટે ઉપસ્થિત થઈ છું.

માન. અધ્યક્ષશ્રી

આજે હું સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગની માંગણીઓ વિધાનસભા ગૃહ સમક્ષ પ્રથમ રજૂ કરું છું.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

કોઈ પણ રાજ્ય-રાષ્ટ્રમાં વસતાં દરેક નાગરિકને સમાન ન્યાય મળે તે માટે વર્ષ ૨૦૦૭ માં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભા દ્વારા સમાનતાના કેન્દ્રવર્તી વિચાર સાથે **૨૦મી ફેબ્રુઆરીનો દિવસ વિશ્વ સામાજિક ન્યાય દિવસ** તરીકે ઘોષિત કરવામાં આવ્યો, ત્યારથી દર વર્ષે સમગ્ર વિશ્વમાં ૨૦મી ફેબ્રુઆરીએ વિશ્વ સામાજિક ન્યાય દિવસ ની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. આજના આ વિશ્વ સામાજિક ન્યાય દિવસ નિમિત્તે વિભાગના વિકસતા સમાજ માટેના તમામ મનોરથ સિદ્ધ થાય તેવી મનોકામના કરું છું.

બજેટ જોગવાઈ વર્ષ-૨૦૨૪/૨૫

માન. અધ્યક્ષશ્રી

આદરણીય માન. નાણાંમંત્રીશ્રીએ વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ માટે રાજ્યનું કુલ **રૂ. ૩ લાખ ૩૨ હજાર ૪૬૫ કરોડનું** ઐતિહાસિક બજેટ રજૂ કર્યું છે.

જેમાં અનુસૂચિત જાતિ, વિકસતી જાતિ અને સમાજ સુરક્ષા તથા અનુસૂચિત જાતિ પેટા યોજના (SCSP) સહિત કુલ **રૂ. ૧૧ હજાર ૫૨૪ કરોડ ૪૭ લાખની** જોગવાઈ કરી છે. જે **ગત વર્ષ કરતા રૂ. ૪૩૦ કરોડ ૨૩ લાખનો વધારો છે.**

તે માટે આદરણીય માન. મુખ્યમંત્રી શ્રી ભુપેન્દ્રભાઈ પટેલ તથા માન. નાણાંમંત્રી શ્રી કનુભાઈ દેસાઈનો અનુસૂચિત જાતિ, સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો, આર્થિક રીતે પછાત વર્ગો, વિચરતી અને વિમુક્ત જાતિઓ, લઘુમતી, બિન અનામત વર્ગો, દિવ્યાંગો, નિરાધાર વૃદ્ધ અને થર્ડ જેન્ડર આ સર્વે સમુહની રાજ્યની લગભગ ૯૦% વસ્તી તરફથી આભાર પ્રગટ કરું છું.

માન. અધ્યક્ષશ્રી,

મારા હસ્તકના સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગના વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ના અંદાજપત્રમાં કુલ **રૂ. ૧૦ હજાર ૯૬૦ કરોડ ૮૫ લાખની** સૂચિત જોગવાઈમાં સમાવિષ્ટ કુલ ચાર માંગણી પૈકી મુખ્યત્વે

માંગણી ક્રમાંક: ૯૨ = સામાજિક સુરક્ષા અને કલ્યાણ હેઠળ **રૂ. ૪ હજાર ૨૯૮ કરોડ ૫૪ લાખ** અને

માંગણી ક્રમાંક: ૯૫ = અનુસૂચિત જાતિ પેટા યોજના હેઠળ મારા વિભાગ તથા અન્ય વિભાગોની **રૂ. ૬ હજાર ૬૫૩ કરોડ ૮૩ લાખ** એમ કુલ **રૂ. ૧૦ હજાર ૯૫૨ કરોડ ૩૭ લાખની** માંગણીઓ રજૂ કરું છું.

માન. અધ્યક્ષશ્રી

બજેટની ચર્ચામાં મારા સન્માનીય મંત્રીશ્રીઓ, ધારાસભ્યશ્રીઓ.....વિગેરે ધારાસભ્યશ્રી મિત્રોએ ભાગ લીધેલ છે.

.....વિગેરે ધારાસભ્યશ્રીઓએ બજેટને આવકારેલ છે. તેમનો હું આભાર માનું છું.

જેમણે ટીકા કરી છે એ પણ હું સકારાત્મક લઈને વહીવટને કઈ રીતે સુધારીએ એ માટે પૂરતો પ્રયત્ન કરીશ. ટુંકમાં ટીકા પણ વિભાગની કામગીરીમાં મદદરૂપ થશે એ વાતને પણ હું સકારાત્મક લેવા માંગું છું.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

ઉપરોક્ત માંગણીઓ જોતા મને લાગે છે કે, સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ હસ્તક આવતી જુદા જુદા વર્ગોની વિવિધ જોગવાઈઓ માટે આ અંદાજપત્રમાં માતબર રકમ ફાળવવામાં આવેલ છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

- ✚ શૈક્ષણિક યોજનાઓ માટે અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણની રૂ.૬૦૯ કરોડની અને વિકસતી જાતિ કલ્યાણ માટે અંદાજે રૂ.૧ હજાર ૬૫૭ કરોડની જોગવાઈ મળી કુલ રૂ. ૨ હજાર ૨૬૬ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- ✚ આર્થિક ઉત્કર્ષની યોજનાઓ માટે અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણની રૂ.૧૩૪ કરોડની અને વિકસતી જાતિ કલ્યાણની રૂ.૮૯૦ કરોડની મળી કુલ રૂ. ૧ હજાર ૨૪ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- ✚ આરોગ્ય, વસવાટ અને અન્ય સામાજિક યોજનાઓ માટે અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણની રૂ.૧૮૦ કરોડની અને વિકસતી જાતિ કલ્યાણની રૂ. ૨૩૮ કરોડની મળી કુલ રૂ. ૪૧૮ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- ✚ વિચરતી-વિમુક્ત જાતિઓ માટે રૂ.૧૪૧ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- ✚ લઘુમતી વિકાસની વિવિધ યોજનાઓ માટે બજેટમાં રૂ.૭૫ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- ✚ બિન અનામત વર્ગો માટે રૂ. ૬૦૩ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

વર્ષ-૨૦૨૪/૨૫ ની નવી બાબતો

માન.અધ્યક્ષશ્રી,

આગામી વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ નવી બાબત માટે અમારી સરકારે મંજૂર કરેલ નવી

બાબતોની વિગતો આપતાં જણાવવાનું કે,

- ✚ અમારી સરકારે ગરીબીના દરેક સ્તરને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે. જેની અહિં ચર્ચા કરે તો સંત સુરદાસ યોજના માંથી બી.પી.એલ કાર્ડની તથા ઉમરનું ૦ થી ૧૭ વર્ષનું

ધોરણ દુર કરી લાભ આપવાની નવી બાબત માટે **૩૧. ૨૮ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.

✚ મસ્ક્યુલર ડિસ્ટ્રોફી, થેલેસેમીયા, કોનીકન્યુરોલોજીકલ સ્થિતી જેવી ૪૦% કે તેથી વધુ દિવ્યાંગતા ધરાવતા દિવ્યાંજનને માસિક ૩.૧ હજારની સહાય આપવાની નવી બાબત માટે **૩.૧ કરોડ ૬૩ લાખની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.

✚ **૦૫ નવા ચિલ્ડ્રન હોમ બનાવવા માટે ૩. ૧૫ કરોડની જોગવાઈ.**

માન.અધ્યક્ષશ્રી

આદરણીય નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ ડો.આંબેડકરના **બંધુભાવના** સિદ્ધાંતને અપનાવ્યો છે. ડો.બાબાસાહેબ કહેતા કે **“સમાજની દરેક વ્યક્તિ એકબીજાની સાથે સગાભાઈની જેમ વ્યવહાર કરશે તો જ સામાજિક સમરસતા રહેશે અને સ્વાતંત્ર્ય ટકી શકશે.”** આ બંધુભાવના એટલે સહભાવના એટલે જ **“ સમરસતા”!**

આ સમરસતાનું શ્રેષ્ઠ ઉદાહરણ જો પાયાથી આપવામાં આવે તો ખરા અર્થમાં તમામ લોકોમાં રાષ્ટ્ર ભાવના વિકસે જેના માટે આદરણીય નરેન્દ્રભાઈ ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી હતા તે સમયગાળાથી તમામ સમાજના બાળકો એક છત્ર નીચે રહીને અભ્યાસ કરી શકે તે માટે સમરસ છાત્રાલયોનું નિર્માણ કરાવ્યું હતું. આજે ગુજરાત રાજ્યમાં તમામ સમાજના બાળકોને ઘર જેવું વાતાવરણ મળી રહે તેવી અત્યાધુનિક સુવિધા ધરાવતા વિશાળ **૨૦ સમરસ છાત્રાલયો** બનાવ્યા છે અને જેમાં **૧૩ હજાર જેટલા વિદ્યાર્થીઓ** રહીને ઉચ્ચ અભ્યાસ કરી પોતાની કારકિર્દીનું ઘડતર કરી રહ્યા છે.

માન. અધ્યક્ષશ્રી

સમરસ છાત્રાલયો વિદ્યાર્થીઓનો માત્ર શૈક્ષણિક વિકાસ જ નહિ પરંતુ સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક અને સંસ્કારિતાનું પણ ઘડતર કરવામાં આવે છે.

✚ તમામ વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે ભાઈચારીની ભાવના કેળવાય તે માટે છાત્રાલયોમાં વિવિધ સાંસ્કૃતિક મહોત્સવ જેવા કે, ગણેશ ઉત્સવ, નવરાત્રી, જન્માષ્ટમી જેવા કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

✚ ઉપરાંત રમતગમત, વૃક્ષારોપણ, આરોગ્ય કેમ્પ, વ્યસનમુક્તિ તેમજ વિવિધ સ્પર્ધાઓ જેવી કે વફૂત્વ સ્પર્ધા, ચિત્ર સ્પર્ધા, નિબંધ સ્પર્ધાઓ થકી તેમની સર્જન ક્ષમતા અને શુષ્ક શક્તિને બહાર લાવવામાં આવે છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

અમારી સરકારે હંમેશા કન્યા કેળવણીને પ્રોત્સાહન આપ્યું છે. કન્યાઓ સારી રીતે ભણીને સ્વનિર્ભર થઈ શકે તે માટે આજે એક નહિં પરંતુ ચાર જિલ્લાઓમાં નવા સમરસ કન્યા છાત્રાલયો બનાવાશે. જે માટે બજેટમાં....**રૂ.૬૭ કરોડ ૫૫ લાખના** ખર્ચે **સુરેન્દ્રનગર, કોડિનાર, બારડોલી અને બાલાસિનોર** ખાતે નવા સમરસ કન્યા છાત્રાલયોનું બાંધકામ કરવામાં આવશે.

✚ વધુ વિદ્યાર્થીઓ છાત્રાલયમાં રહીને અભ્યાસ કરી શકે તે માટે અનુસૂચિત જાતિ અને વિકસતી જાતિના કાર્યરત ગ્રાન્ટ ઈન **એઈડ છાત્રાલયોમાં ૨૭૫૦** વિદ્યાર્થીઓનો સંખ્યા વધારો કરવા માટે **રૂ.૬ કરોડની ખોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.

✚ વિકસતી જાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે **ભાવનગર** ખાતે **રૂ. ૧૭ કરોડ ૩૧ લાખના** ખર્ચે કોલેજ કક્ષાના **સરકારી કુમાર છાત્રાલય અને સરકારી કન્યા છાત્રાલય**નું બાંધકામ કરવામાં આવશે.

✚ વિકસતી જાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે **જુનાગઢ** ખાતે **રૂ.૧૯ કરોડ ૬૩ લાખના** ખર્ચે **કન્યા આદર્શ નિવાસી શાળા** માટે અદ્યતન સુવિધા સાથેના નવી બિલ્ડીંગનું બાંધકામ કરવામાં આવશે.

- ✚ અનુસૂચિત જાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે **૩.૮૪ કરોડ ૬૮ લાખના** ખર્ચે **મોડાસા તથા પાલનપુર** ખાતે આદર્શ નિવાસી શાળા અને **મોડાસા, વેરાવળ, વઢવાણ, અને ગાંધીનગર** ખાતે સરકારી કન્યા છાત્રાલયો માટે અદ્યતન સુવિધા સાથેના નવા મકાનોનું બાંધકામ કરવામાં આવશે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

સામાજિક, શૈક્ષણિક અને આર્થિક ઉત્કર્ષના આ વિશાળ યજ્ઞ દ્વારા વંચિતોના જીવનમાંથી ગરીબી, લાચારી, બેકારી અને નિરક્ષરતાના રહ્યા સહ્યા પણ નિવારી શકાય એવા લક્ષ્ય સાથે અમારી સરકાર પરિણામલક્ષી કામગીરી કરી રહી છે.

વર્ષ-૨૦૨૪/૨૫ ની ચાલુ બાબતો

માન.અધ્યક્ષશ્રી

વર્ષ ૨૦૨૪/૨૫ ની મારા વિભાગની ચાલુ યોજનાઓની રકમની ફાળવણીમાં મોટો વધારો કર્યો છે.

- ✚ ધોરણ ૧ થી ૧૦ માં અભ્યાસ કરતા અનુસૂચિત જાતિ અને વિકસતી જાતિના ૪૦ લાખ વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ માટે **૩. ૩૬૦ કરોડની જોગવાઈ** તથા પ્રાથમિક શાળા ધોરણ ૧ થી ૮ માં ભણતા અનુસૂચિત જાતિ અને વિકસતી જાતિના ૩૮ લાખ ૪૫ હજાર વિદ્યાર્થીઓને ગણવેશ સહાય માટે **૩.૩૪૫ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.

- ✚ પીએમ યશસ્વી શિષ્યવૃત્તિ યોજના અંતર્ગત ધો ૯ થી ૧૦ અને પોસ્ટ મેટ્રીકના અંદાજે ૯ લાખ ૭૫ હજાર વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ આપવા માટે **૩.૫૪૦ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.

- ✚ વિદેશમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે અનુસૂચિત જાતિ અને વિકસતી જાતિના અંદાજે ૧૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૧૫ લાખ લોન આપવા માટે **૩.૧૫૨ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.
- ✚ ડો. આંબેડકર આવાસ યોજના અને પંડિત દીન દયાળ ઉપાધ્યાય આવાસ યોજના અંતર્ગત મકાન બાંધવા માટે રૂ. ૧ લાખ ૨૦ હજાર લેખે સહાય આપવા માટે બજેટમાં **૩. ૨૪૩ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.
- ✚ કુંવરબાઈનું મામેરૂ યોજના અંતર્ગત અનુસૂચિત જાતિ અને વિકસતી જાતિની ૬૧ હજાર ૫૦૦ કન્યાઓને મામેરા માટે સહાય આપવા માટે **૩.૭૪ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.
- ✚ સમાજમાં સામાજિક સમરસતા જળવાય તે માટે શરૂ કરવામાં આવેલ ડૉ.સવિતા આંબેડકર આંતરજ્ઞાતિય લગ્ન સહાય યોજનામાં ૮૦૦ યુગલોને યુગલ દીઠ રૂ.૨.૫૦ લાખની સહાય આપવા માટે **૩.૨૦ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવી છે.
- ✚ અનુસૂચિત જાતિ વિકાસ નિગમ, સફાઈ કામદાર વિકાસ નિગમ, ડો.આંબેડકર અંત્યોદય વિકાસ નિગમ, ગુજરાત પછાત વર્ગ વિકાસ નિગમ, ગુજરાત અલ્પ સંખ્યક નાણાં અને વિકાસ નિગમ, ગુજરાત ગોપાલક વિકાસ નિગમ, ગુજરાત ઠાકોર અને કોળી વિકાસ નિગમ , ગુજરાત વિચરતી વિમુક્ત જાતિ વિકાસ નિગમ અને ગુજરાત બિન અનામત શૈક્ષણિક અને આર્થિક વિકાસ નિગમ રાજ્ય સરકારના ઇંડમાંથી સીધા ધિરાણ માટે લોન સહાય આપવા **૩.૮૫૦ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવી છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી,

સમાજ સુરક્ષા પ્રભાગની વાત કહો તો...

“સમૃદ્ધ રાષ્ટ્રના નિર્માણ માટે દિવ્યાંગોને મુખ્ય ધારામાં આગળ લાવવા અને તેમને સમજવા તેમજ તેમના પ્રત્યેનો લોકોનો દ્રષ્ટિકોણ બદલવાના ઉમદા હેતુથી અમારી સરકાર દ્વારા સતત પ્રગતિશીલ પ્રયત્નો કરવામાં આવી રહ્યા છે.”

સમાજમાં સૌથી મોટો પડકાર દિવ્યાંગજન માટે સાનુકૂળ વાતાવરણ સ્થાપિત કરતી વિવિધ સરકારી નીતિઓના સફળ અમલીકરણ થયા છે. ગુજરાત સરકારનું સમાજ સુરક્ષા ખાતું સમાજના નબળા વર્ગના લોકો તથા દિવ્યાંગજનોના કલ્યાણ તથા પુનઃસ્થાપન અર્થે કાર્યરત છે. નાણાકિય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં **૩.૨૧૭૮ કરોડ ૩૯ લાખની જોગવાઈ** કરવામાં આવી છે.

માન. અધ્યક્ષશ્રી આ સંદર્ભે બે દિવ્યાંગજનની વાત કરવા માંગુ છું....

તા. ૦૩/૦૨/૨૦૨૪ના રોજ રાજકોટ જિલ્લાના પડધરી ખાતે દિવ્યાંગોને સહાયક ઉપકરણો આપવાનો કાર્યક્રમ યોજાયો હતો. જેમાં તે સમયે પડધરી તાલુકાના જીવાપર ગામના ૪૭ વર્ષના તદ્દન અંધ ભાનુબેન મોતીભાઈ વેજપરા જેઓના પિતા હયાત નથી અને હાલમાં પોતાના ભત્રીજા સાથે રહીને પોતાનું જીવન નિર્વાહ ચલાવે છે. જેઓ ૧૦૦% અંધત્વ પ્રકારની દિવ્યાંગતા ધરાવતા હોવા છતાં પોતાની પ્રબળ ઈચ્છાશક્તિને કારણે હાલમાં લગ્નગીતો, ભજન કિર્તન, ગુજરાતી ગીતો વગેરે પ્રકારના ગીત સંગીતના માધ્યમથી એક નાના તાલુકામાં પોતાની આગવી ઓળખ ગીતોના કારણે ઉભી કરેલ છે. ગુજરાત સરકાર તરફથી સંત સૂરદાસ યોજના હેઠળ તેઓને પ્રતિમાસ રૂ. ૧ હજાર માસિક પેન્શન મળે છે, જે તેમના જીવન નિર્વાહ માટે ખૂબ જ ઉપયોગી બની રહેલ છે. જે માટે તેઓએ લાગણીસભર થઈ ગુજરાત સરકારનો આભાર વ્યક્ત કરેલ હતો.

આ જ કાર્યક્રમમાં પડધરી તાલુકાના તરઘડી ગામના ૪૨ વર્ષના અસ્થિવિષયક ૮૫ ટકા દિવ્યાંગતા ધરાવતા શ્રીમતી મીનાક્ષીબેન કમલેશભાઈ લખધીરીયા, તેઓના પરિવારમાં પતિ-પત્નિ અને સાસુમાં અને તેઓની ૨ (બે) દિકરીઓ સાથે રહે છે.

તેઓના પતિ રીક્ષા ચલાવી પોતાના પરિવારનું ગુજરાન ચલાવે છે. મિનાક્ષીબેન પોતે બન્ને પગોથી દિવ્યાંગ હોઈ, ઘરનું કામ કરે છે અને બહાર આવન-જાવન કરતા નથી. આ કેમ્પ દ્વારા તેઓને ઇલેક્ટ્રીક મોટરબાઈક મળેલ ત્યારબાદ તેઓના સંપર્ક કરતા જણાવેલ કે ઇલેક્ટ્રીક મોટર બાઈક મળવાથી તેઓ પોતાની બન્ને દિકરીઓને બાલમંદિર લેવા મુકવા માટે જઈ શકે છે. અને બજારમાં નાની-મોટી ખરીદી કરવા માટે પણ જઈ શકે છે. આમ, તેઓના બન્ને પગ ન હતા પણ હવે સરકાર દ્વારા સાધન સહાય મળવાથી બન્ને પગ મળી ગયા હોય તેવું તેમને લાગે છે. અને આ માટે તેઓએ ભાવવિભોર બની ગુજરાત સરકારનો આભાર માન્યો.

- ✚ બૌદ્ધિક અસમર્થતા ધરાવતા (મનોદિવ્યાંગ) વ્યક્તિને આર્થિક સહાય આપવાની યોજનામાં દિવ્યાંગતાની ટકાવારી ૫૦% કરેલ છે. આયોજના અંતર્ગત ૭૦ હજાર મનોદિવ્યાંગોને લાભ આપવા માટે **કુલ ૮૪ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.
- ✚ દિવ્યાંગ લગ્ન સહાય યોજનામાં વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં કુલ ૧ હજાર ૪૦૦ લાભાર્થીઓને લાભ આપવા માટે **કુલ ૩.૭ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.
- ✚ દિવ્યાંગોને એસ.ટી.માં મફત મુસાફરીની યોજનામાં કુલ ૩ લાખ ૬૮ હજાર ૧૩૯ લાભાર્થીઓ માટે **કુલ ૩.૪૪ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવેલ છે.
- ✚ પાલક માતા પિતા યોજનામાં વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં **૩.૭૪ કરોડની જોગવાઈ** કરવામાં આવી છે. જેમાં કુલ ૨૦ હજાર ૫૦૦ લાભાર્થીઓને લાભ આપવામાં આવશે.

વિભાગની નોંધપાત્ર કામગીરી

માન. અધ્યક્ષશ્રી

હું સામાજિક ન્યાય અધિકારીતા વિભાગની છેલ્લા એક વર્ષની નોંધપાત્ર

કામગીરીની વાત કરું તો.....

- ❖ અનુસૂચિત જાતિ, વિકસતી જાતિ અને સમાજ સુરક્ષાનાની વિવિધ યોજનાઓનું એક જ પ્લેટફોર્મ પરથી મોટી સંખ્યામાં સહાય વિતરણ ત્રણ તબક્કામાં કરવામાં આવ્યું જેમાં
 - પ્રથમ રાજકોટ ખાતે સૌરાષ્ટ્ર અને કચ્છના ૧૨ જિલ્લાના ૪ લાખથી પણ વધુ લાભાર્થીઓને રૂ.૧૪૬ કરોડની સહાય આપવામાં આવેલ છે.
 - બીજા તબક્કામાં ગાંધીનગર ઉત્તર અને મધ્ય ગુજરાતના ૦૯ જિલ્લાના ૪ લાખથી પણ વધુ લાભાર્થીઓને રૂ.૨૨૭ કરોડ થી વધુની સહાય આપવામાં આવેલ છે.
 - જ્યારે અંતિમ તબક્કામાં આજે મધ્ય અને દક્ષિણના ૧૨ જિલ્લાના લગભગ ૫ લાખ ૮૭ હજારથી વધુ લાભાર્થીઓને ૩૪૭ કરોડથી વધુ રકમની સહાય આપવામાં આવેલ છે.
- ❖ પાલક માતા પિતા યોજના અથવા મુખ્ય મંત્રી બાળ સેવા યોજનાની લાભાર્થી દિકરીને ૧૮ વર્ષ પૂર્ણ કરેલ હોય તેને તેના લગ્ન સમયે રૂપિયા ૨ લાખની સહાય આપવાની યોજના વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ માં અમલમાં મુકવામાં આવી છે. આ યોજનાની દિકરીઓના વાલીને તેના લગ્ન સમયે થતા ખર્ચને પહોંચી વળવા મદદ થશે તેમજ લાભાર્થી દીકરીઓને આ રકમ પોતાના જીવનની નવી શરૂઆત કરવામાં, ભરણપોષણના સાધન ખરીદવામાં મદદરૂપ થઈ શકશે. આ યોજના

હેઠળ ગાંધીનગર ખાતે દિકરીઓના માતા-પિતા સાથે કાર્યક્રમ થકી ૮૩
લાભાર્થીઓને તેમના ખાતામાં રૂ. ૨ લાખની સહાય આપવામાં આવી હતી.

- ❖ સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગની એક અનોખી પહેલ દ્વારા યોજનાક્રિય લાભોનું લાઈવ ટેલીકાસ્ટ કરીને નિગમ હસ્તકની વિવિધ યોજનામાં અરજી કરનાર તમામ લાભાર્થી લાઈવ નિહાળી શકે તે માટે વિવિધ યોજનાઓનો સંપૂર્ણ પારદર્શક પદ્ધતિથી કમ્પ્યુટરાઈઝ ડ્રો દ્વારા લાભાર્થીઓની પસંદગી કરી તેનું યુ-ટ્યુબમાં લાઈવ પ્રસારણ કરવાની શરૂઆત કરવામાં આવી છે.
- ❖ વિકસતી જાતિ કલ્યાણ હસ્તકની વિદેશ અભ્યાસ લોન યોજનામાં અગાઉ લોનની ચૂકવણી અભ્યાસક્રમના સમયગાળાના પ્રમાણસર વાર્ષિક હપ્તામાં કરવામાં આવતી હતી હવે તેના બદલે વિદ્યાર્થીને રૂ.૧૫.૦૦ લાખની વિદેશલોનની ચૂકવણી એક જ હપ્તામાં કરવામાં આવે તેવો લોક હિત લક્ષી નિર્ણય લેવામાં આવેલ છે.
- ❖ વર્ષ ૨૦૨૩/૨૪ માં ગીર સોમનાથ જિલ્લાના વેરાવળ અને ઉના ખાતે, મહુવા (જિ.ભાવનગર), લુણાવાડા, પોરબંદર અને બોટાદ ખાતે સરકારી છાત્રાલયોનું લોકાર્પણ કરી વિદ્યાર્થીઓ માટે ખુલ્લું મુકવામાં આવેલ છે તેમજ કડી (જિ.મહેસાણા), પાલનપુર, ખમીસણા (જિ.સુરેન્દ્રનગર) ખાતે આદર્શ નિવાસી શાળાઓના બાંધકામ માટે ખાતમુહૂર્ત કરવામાં આવેલ છે.

કહેવાય છે કે..... સિદ્ધિ તેને જઈ વરે, જે પરસેવે નહાય

આપ કામગીરી પર નજર કરશો તો આપ અવશ્ય જોઈ શકશો કે લોકોને સન્માનનીય જિંદગી આપવા સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ સતત પરિશ્રમ કરી રહ્યો છે.

માન. અધ્યક્ષશ્રી

ડો.બાબાસાહેબની સ્મૃતિમાં અમારી સરકાર દ્વારા ગુજરાતમાં આંબેડકર ભવન અને સંકલ્પભૂમિ સ્મારક બનાવ્યા છે. તેનો હેતુ સમાજના દરેક વર્ગમાં સામાજિક , સાંસ્કૃતિક અને શૈક્ષણિક વિકાસ થાય તે છે.

સંકલ્પભૂમિ સ્મારક,વડોદરા :

ડો.બાબાસાહેબ આંબેડકર દ્વારા કરવામાં આવેલ સંકલ્પ “જે સમાજમાં હું જન્મ્યો છું તે સમાજ ઉપરના અમાનવીય, અન્યાયી ઘૃણાજનક, ગુલામીચુકત અત્યાચારો દુર કરીને જ જંપીશ”. વડોદરાના કમાટીબાગમાં ઘટાદાર વૃક્ષની નીચે ડો. બાબાસાહેબ આંબેડકરે મુંબઈ જવા માટે ટ્રેનની રાહ જોતાં સમયે આ સંકલ્પ કર્યો હતો, તે જગ્યાએ “સંકલ્પભૂમિ સ્મારક” નું કામ પ્રગતિમાં છે. આ બાબતે વધુમાં જણાવું કે... ૩.૧૨ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ જેમાં કામગીરીમાં વધુ નાણાની જરૂરીયાત ઉભી થતા **વધુ ૩. ૪ કરોડ ૫૩ લાખ મંજુર કરવામાં આવ્યા છે** જે કુલ મળી **૩.૧૬ કરોડ ૫૩ લાખના** ખર્ચે આ સ્મારક ઉભું થશે.

ડો.આંબેડકર ભવન :

ડો.બાબાસાહેબ આંબેડકર કહેતા કે..“મહાન પ્રયત્નોથી દુનિયામાં કંઈ અમૂલ્ય નથી.” જે વિભાવનાને સાકાર કરવા તમામ જિલ્લાઓની અંદર આંબેડકર ભવનનું નિર્માણ કરાવી આ ભવનો જિલ્લાની સામાજિક ન્યાયની પ્રવૃત્તિઓનું મુખ્ય કેન્દ્ર બની રહે અને સમાજના નબળા વર્ગના માણસો માટે તેમના સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને જાહેર કાર્યક્રમોના પ્રયત્નો થકી વિકાસ થાય તેવા ઉદ્દેશ સાથે આ યોજના અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે.

છેલ્લા ૫-વર્ષની સિદ્ધીઓ

માન. અધ્યક્ષશ્રી

હું સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગના છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં હાંસલ કરેલ

મહત્વની સિદ્ધીઓની વાત કરું તો.....

અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ પ્રભાગ હેઠળ...

- ❖ સ્વચ્છતાના વ્યવસાયમાં રોકાયેલ વાલીઓના પૂર્વ એસ.એસ.સી.માં અભ્યાસ કરતાં બાળકોને મુનિ મેતરાજ શિષ્યવૃત્તિ હેઠળ છેલ્લા ૫ વર્ષમાં **૩.૩૨૦ કરોડ ૬૦ લાખનો** ખર્ચ કરી વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ ચુકવવામાં આવેલ છે.
- ❖ ડૉ.આંબેડકર વિદેશ અભ્યાસ લોન હેઠળ છેલ્લા ૫ વર્ષમાં **૩.૨૮૪ કરોડ ૯૫ લાખનો** ખર્ચ કરી ૧ હજાર ૯૦૪ વિદ્યાર્થીઓને વિદેશ અભ્યાસ લોન આપવામાં આવેલ છે.
- ❖ કુંવરબાઈનું મામેરાની યોજના હેઠળ છેલ્લા ૫ વર્ષમાં **૩.૪૫ કરોડ ૮ લાખનો** ખર્ચ કરી ૪૨ હજાર ૫૧ કન્યાઓને લાભ આપવામાં આવેલ છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

વિકસતી જાતિ કલ્યાણ પ્રભાગની વાત કરું તો....

- ❖ સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ, આર્થિક પછાત વર્ગ,લઘુમતી અને વિચરતી-વિમુક્ત જાતિના ઘો. ૧ થી ૧૦માં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં **૩.૧ હજાર ૨૧૮ કરોડની શિષ્યવૃત્તિ** ચૂકવવામાં આવી છે.
- ❖ **બે વર્ષમાં** પીએમ યશસ્વી યોજના અંતર્ગત ઘો.૯ થી ૧૦ અને પોસ્ટ મેટ્રીકમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને **૩. ૫૬૨ કરોડ ૭૦ લાખની શિષ્યવૃત્તિ** ચૂકવવામાં આવી છે.

- ❖ પંડિત દીનદયાળ ઉપાધ્યાય આવાસ યોજના અંતર્ગત સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ, આર્થિક પછાત વર્ગ અને વિચરતી વિમુક્ત જાતિના ૯૨ હજાર લાભાર્થીઓને મકાન બાંધવા માટે ૩ ત્રણ હપ્તાના તબક્કે **રૂ. ૬૯૨ કરોડ ૧૭ લાખની સહાય** આપવામાં આવી છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

સમાજ સુરક્ષા પ્રભાગની વાત કરું તો.....

- ❖ સંત સુરદાસ યોજનામાં છેલ્લા ૫ વર્ષમાં કુલ ૨૬ હજાર ૯૯૫ લાભાર્થીઓને **રૂ. ૧૩૫ કરોડ ૩૬ લાખની સહાય** આપવામાં આવેલ છે.
- ❖ પાલક માતા-પિતા યોજના હેઠળ છેલ્લાં ૫ વર્ષમાં કુલ ૧૯ હજાર ૧૧૮ લાભાર્થીઓને **રૂ. ૨૮૫ કરોડ ૬૮ લાખની સહાય** ચુકવવામાં આવેલ છે.
- ❖ નિરાધાર વૃદ્ધો તથા દિવ્યાંગોના કલ્યાણ માટે નિરાધાર વૃદ્ધ સહાય યોજના હેઠળ છેલ્લાં ૫ વર્ષમાં કુલ ૧ લાખ ૪૮ હજાર ૮૧૭ લાભાર્થીઓને **રૂ. ૫૭૨ કરોડ ૨૪ લાખની સહાય** ચુકવવામાં આવેલ છે.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

આ સન્માનીય ગૃહ સમક્ષ મારે કહેવું છે કે માત્ર વાતો જ નહિં પરંતુ અમે કરી બતાવ્યું છે જે આપ સૌની સમક્ષ છે. છેલ્લા ૧૦ વર્ષમાં વંચિતો માટે અમારા વિભાગ તરફથી વર્ષ **૨૦૧૪/૧૫માં અંદાજે રૂ. ૩ હજાર ૭૦૦ કરોડની જોગવાઈ હતી જેમાં ઉત્તરોતર રૂ. ૭ હજાર ૮૨૫ કરોડનો વધારો થઈ આજે વર્ષ ૨૦૨૪/૨૫ માં રૂ. ૧૧ હજાર ૫૨૪ કરોડ થઈ છે.** અમારી સરકારે સમાજનાં વંચિતોની સેવા કરવાનાં સંકલ્પને વધુ દૃઢ બનાવ્યો છે. સૌના અથાગ પ્રયાસ અને યોગ્ય અમલીકરણના લીધે આજે વંચિતોના વિકાસના ઉત્તમ પરિણામો આપણે મેળવી શક્યા છીએ.

માન.અધ્યક્ષશ્રી

એવું કહેવાય છે કે.....

સમતા અને સંવાદવાળું આચરણ જેનું રહ્યું,

તે સ્થાન પામે વિશ્વમાં નક્કી મહામાનવ તણું.

સમતા, સમાનતા, સમરસતા અને સંવાદ જેમણે આપણા જીવનમાં યથાર્થ કર્યો એવા બંધારણના હાર્ટ સમા બાબાસાહેબને પંદન કરું છું. બાબાસાહેબની સાથે સામાજિક ન્યાય માટે, સમાજના ઉત્થાન માટે જે-જે ગુણીજને આહૂતી આપી છે તેમનું પણ સ્મરણ કરી આભાર પ્રગટ કરું છું.

સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવેલ કામગીરી અને મેળવેલ સિદ્ધીઓને ધ્યાને લઈ મુકવામાં આવેલ માંગણીઓને સર્વાનુમતે મંજૂર કરવા માટે આપના મારફત આ સન્માનીય સભાગૃહને વિનંતી કરું છું.
